

„Elküldte őket maga előtt kettesével...”

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem mentorlelkészi és hivatásgondozási szakirányú képzésének bemutatása

■ JOHANN GYULA

Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központ
lelkész, mentálhigiénés szakember, mesteroktató
E-mail: gyula.johann@lutheran.hu

■ KORÁNYI ANDRÁS

Evangélikus Hittudományi Egyetem
lelkész, rektor, egyetemi tanár
E-mail: andras.koranyi@lutheran.hu

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Evangélikus Hittudományi Egyetem
lelkész, rektorhelyettes, tanszékvezető egyetemi docens
E-mail: agnes.pangyanszky@lutheran.hu

DOI: 10.61894/LP.2025.100.8-9.2

- A tanulmány bemutatja az Evangélikus Hittudományi Egyetem újonnan indított Mentorlelkész és hivatásgondozás szakirányú továbbképzésének célját, tematikus és módszertani kérdéseit és hallgatói visszajelzések alapján érzékelhető hatását. A képzés a mentorálás és hivatásgondozás gyakorlati, spirituális és szakmai aspektusain keresztül kínál támogatást lelkészek számára, hangsúlyozva a kísérés, az önreflexió és az elhívástudat megújításának fontosságát. A résztvevők kiemelik a tanultak alkalmazhatóságát a lelkészi szolgálatban, a közösségi tanulás jelentőségét, valamint a szolgálati identitás megerősödését.

Kulcsszavak: mentorálás / hivatásgondozás / lelkészi identitás / önreflexió / teológiai továbbképzés

Bevezető

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem a 2024–2025-ös tanévtől elindította Mentorlelkész és hivatásgondozás elnevezésű szakirányú továbbképzését. A képzés alapításának és indításának igényét az az egyre érzékelhetőbb kihívás motiválta, hogy a lelkész szolgálata végzése során ne csupán „egyoldalúan” kommunikáljon, hanem folyamatos interakciókon keresztül kapcsolódjon egyénekhez és csoportokhoz. A lelkészeknek és a lelkészi szolgálatra készülőknek is szükségük van olyan folyamatos kísérő kapcsolatra és támogatásra, ahol a jelen lévő Istennel és az őket meghallgató, velük beszélgető kísérővel reflektálhatnak kérdéseikre és dilemmáikra, beszélhetnek a szolgálattal kapcsolatos érzéseikről és istenkapcsolatukról, és elfogadó, megértő közegben dolgozhatják fel mindazt, amit magukban hordoznak, vagy ami terheli őket (JOHANN 2023, 142. o.).

A tanulmányunk reflektálni kíván a képzés indításának motivációira, a mentorálási és hivatásgondozási kérdésekre és az ezekkel kapcsolatos szakmai kihívásokra, majd megvizsgálja azokat a subjektív visszajelzéseket is, amelyeket az indítás évében a képzést először elvégző hallgatók fogalmaztak meg egy képzéértékelési kérdőív alapján.

A mentorlelkési szolgálat kihívásai és módszertana

A lelkési hivatás gyakorlásának egyik leggazdagabb területe ma a mentorálási feladatkör, ami körünkben a lelkigondozásban és a közösségépítésben megmutatkozó személyesség iránti igény következtében nemcsak megváltozott és értő felkészültséget követel, de jelentősen meghaladta a lelkigondozáshoz kapcsolódó hagyományos megközelítés elemeit is. A mentorálási feladatok a gyakorlatban egyfelől összekapcsolódtak társtudományok – pszichológia, pedagógia, vezetéstudomány stb. – szak tudást értő ismereteivel, másfelől a korábbinál gazdagabb jártasságot kívánnak meg az egyházi gyakorlatra évezredek távlatban jellemző pásztorolási kompetenciákban is. A felkészültség a gyakorlatban tehát egyszerre jelenik meg általánosan megmutatkozó alapkövetelményként és a mindennapos szolgálatot közvetlenül támogató, megerősítő hozzáadott erőforrásként.

A lelkészek gyakorlati mentori megerősítése ma a gyülekezetek, az egyházi testületek és a lelkési hivatásbeli utánpótlás vonalán is sürgető (KORÁNYI–PÁNGYÁNSZKY 2021). A gyülekezetpásztorolási feladatokban, a munkatársi szolgálatokra szóló motiválásban, a presbitériumokkal való együttműködésben, a közegyházi testületi kultúra és hatékonyság növelésében, a lelkési szolgálatban állók mentori támogatási rendszerében és a teológiai hallgatók gyülekezeti gyakorlatainak megvalósításában ezek a kompetenciák tudatosan megismert, hitben reflektált és biztos kézzel megvalósított felkészültségért kiáltanak.

A felkészülés első lépése a mentori helyzetek felismerése, beazonosítása. Ennek kiindulási pontja annak a felmérése, hogy a lelkész az egyházi szolgálatához kapcsolódóan milyen folyamatok és kapcsolatok részese mint mentor és mentorált. Akár aktív, akár passzív módon megélve, ez az alaphelyzet: a hálózatoság következtében az egyházi közösségben (is) eleve részesei vagyunk egyfajta mentorálási hálózatoságnak. Ezeknek a szerepeknek a megélésében és megvalósításában a tudatos kezelés jelenti az eredőpontját a frusztráló és ösztönös sodródás vagy a motivált és kulturált megvalósítás felé továbbvezető útvalasztásnak. Ráadásul a hazai társadalmi és közösségi kultúrában ennek a mentorálási hálózatoságnak az elfogadottsága hagyományosan alacsony, s az elmúlt évtizedek belső egyházi felmérései is azt támasztották alá, hogy a lelkési szolgálatban állóktól a pásztorolásnak a távolságtartóbb formáit várják és fogadják el – praktikusán „veszik igénybe” – a közösség tagjai. Ennek mintegy a túloldalán kellett változást elindítani a lelkési életpályamodell keretei között is abban, hogy maguknak a lelkészeknek legyen rendszerszintű kötődésük a segítő támogatás elfogadásában (KLESSMANN 2012, 336. o.). Elképzelhetetlen ennek a szakterületnek a növekvő igényeket is megválaszoló és felkészült megerősödése anélkül, hogy ezekkel a tényszerű személyes adottságokkal mint kiindulási körülményekkel számot vessünk.

A lelkési szakmai tevékenységben előforduló gyakorlati mentorálási feladatokkal mindenekelőtt a gyülekezeti és az intézményi keretek között találkozhatunk. Ezt szem előtt tartva a második lépés a szolgálati területek keretei között megvalósítható mentori munka tervezésének, megvalósításának és fejlesztésének az áttekintése gyakorlati tapasztalattal és teológiai végzettséggel rendelkező terepszakemberek segítségével.

A gyülekezeti környezetben elsősorban a hatodéves teológiai hallgatók – gyakorlatiasan nézve végzős gyakornokok – helyzetére tesszük a hangsúlyt. Ebben lényeges elem, hogy a mentor személyében éppúgy érintett az egyéves folyamatban, mint az egész gyülekezeti közösség, amely vállalja a végzős hallgatók fogadását. A hangsúly ezért a mentori folyamat szereplői közötti kapcsolat minden irányában tervezést és ismételt lekövetést igényel: a hallgató, a gyülekezeti közösség, valamint a kereteket kézben tartó lelkész között. Ehhez elengedhetetlen a teljes időszakra vetített képzési terv: a gyülekezeti közös-

ség életének mely területeire kívánja fektetni a hangsúlyt a lelkész és a gyülekezet? Hogyan hangolja ezt össze a gyakornok hallgató személyes erősségeivel és fejlesztendő készségeivel? Hogyan osztja fel a teljes tanév menetében a tematikus hangsúlyokat? Milyen eredményeket, milyen kompetenciák fejlesztését tartja szakmailag indokoltnak és az adott közösségben megvalósíthatónak? Tudatosan törekedni kell arra is, hogy a mentorálási program ne csupán az elvégzendő, konkrét feladatokra legyen tekintettel, hanem a visszacsatolás, a megbeszélés, a szakmai és személyes reflexió állandó lehetőségére is. Mindebben egyszerre jelenthet előnyt és kihívást, hogy a mai – hazai és nemzetközi – szakmai fejlesztési kutatások aktuális anyaga mellett a keresztény egyházon és teológián belüli évezredes lelki és közösségi tapasztalatra is építeni kell, melynek forrásszövegeivel célzottan is meg kell ismerkedni.

A mentorálás speciális környezete az intézményi keretek között működő egyházi közösségek világa. Az egyházi szolgálat tekintetében akár diakóniai, akár oktató-nevelő intézményről van szó – az óvodától a felsőoktatásig –, az intézményi struktúrából, működési szabályokból, általános jogszabályi kötelezettségekből és munkaadói-munkavállalói viszonyokból eredő struktúrákra tekintettel kell lenni. A meghatározó keretszabályok között elengedhetetlen a terepismeret adottságainak a tudatosítása (pl. hogyan szokott működni egy gondozási intézmény vagy iskola?), ugyanakkor itt is elengedhetetlen egy mentorálásra fókuszáló terv kialakítása, melyben sokkal kevésbé meghatározó a gyülekezeti tagságra és aktivitásra jellemző önkéntes jelleg vagy akár csak a mélyebb egyházi elkötelezettség fennállása. Az intézményi keretek között az „üzemeltetés, fenntartás, formálás” hármas valóságában sem adható fel a valódi lelkészi mentori célkitűzések tervezése, megvalósítása és folyamatos reflektálása; ellenkező esetben értelmetlennek válik az egyház jelenlétének létjogosultsága – és ezzel a lelkészi jelenlét értelmezhetősége – az intézményben (SERES-BUSI 2024, 217–218. o.).

Az egyéves szakmai továbbképzés összegzéséhez hozzátartozik az így átgondolt és megtárgyalt tananyagra vonatkozó szakmai és hivatásbeli reflexió, hiszen a mentor – s különösen is igaz ez a mentor-lelkészre – elsősorban saját személyiségével vesz részt, „dolgozik” ezen a területen is (JOHANN 2024, 231. o.). Ebben is érvényes az apostoli – tehát az egyházi jellegre és tartalomra vonatkozó – kötelezettség: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

A hivatásgondozás „taníthatósága”, hozadéka a lelkészek számára

Evangelikus egyházunkban a „hivatásgondozás” kifejezés talán még egy kicsit idegenül hangzik, bár katolikus testvéreink szóhasználatából sokan ismerjük. A hivatásnak arról az útvjáról van szó, amelyet az Örökkévalótól kap az ember, ami Isten „álma” a konkrét egyén életéről (NAGY 2024, 11–12. o.). Mindenki, aki tudatosan Krisztus tanítványaként látja magát, úgy gondolja, hogy Isten kegyelmes hívása volt az, ami elindította ezen az úton, és az úton járva értette meg, hogy ez a hozzá lehajló kegyelem egyben küldés is, küldetés a számára. Csupa mozgás, dinamika, meg-megállás, elindulás, hátrálás, majd előretörés... Ez a *hívás és küldés* együttesen van jelen a hivatásban, a lelkészi hivatásban is.¹ Mivel folyamatos késztetést, „csontjainkba rekesztett tüzet” jelent, ezért állandó figyelmet, támogatást, gondozást igényel (vö. SIBA 2018, 82–90. o.).

¹ Ferenc pápa: Hívás: kegyelem és küldetés, Ferenc pápa üzenete a hivatások 60. világnapjára, 2023. *Magyar Kurír – Katolikus hírportál*, 2023. április 29. <https://www.magyarkurir.hu/ferenc-papa/hivatas-kegyelem-es-kuldetes-szentatya-ferenc-papa-uzenete-hivatasok-60-vilagnapjara>. Megtekintés: 2025. június 3.

Az *elhívás* unikális, egyedi, nagyon intim megérintettség, ahol a profánt megérinti a jelen való Szent, amelyben az ember Isten érintése nyomán egy olyan összetett hálózatba, kontextusba kerül, ami teljesen más, mint az addig megélt és megszokott világa. Ez a kapcsolódása az élő Istenhez hivatása útjának örökös alapelemévé válik. Olyan mindennapi „szeretkapcsolat” ez, amelyben megéli, hogy szeretve van, és ezzel az ajándékba kapott szeretettel tekinthet önmagára és a világra (SZABÓ 2000, 27. o.).

A lelkészek lelki kísérése (lelkivezetés) kapcsán azt tapasztalom, hogy – mintegy normatív krízisként – a lelkési életút során alapkérdésként merül fel, hogy vajon Isten álmát élem-e önmagammal kapcsolatban, vagy éppen átvettem már a kezdeményezést, és ugyan az Úrra hivatkozva, de a magam „projektjét” építgetem (PETERSON 2022, 143–147. o.). Ez a dilemma szükségképp megjelenik a hivatásban járók életében, hiszen újra és újra megerősítésre vár az az Úrral való személyes kapcsolat, amely egzisztenciális hatással van a lelkészre. Ebben a helyzetben elengedhetetlen fontosságú, hogy „legyen egy emberünk”, aki értőn meghallgat, aki nemcsak a maga példáját ismételgeti, hanem rácsodálkozik a kísérés során Isten végtelen kreativitására és sokszínűségére, és ezzel a nagyfokú érzékenységgel tud elakadt lelkéstartársa mellé odakuporodni az oltár zsámolyára.

A képzés során hangsúly kerül az egyéni istenkapcsolatra. Az évszázadok jelentős lelki tanítóinak gondolatai mellett imagyakorlatok, közös megosztások, beszélgetések jellemzik ezt a folyamatot (SARAH 2023, 135. o.). Különösen is megérintő végigtekinteni az ordináció előtti és utáni „kegyelmi történetünket”, a közös utunkat Istennel. Ezekben a nagyon intim témákban – kettesével, kiscsoportban dolgozunk ilyenkor – ismét abban az „önfelelt” tanítványi helyzetben lehetünk, mint amikor az első szeretet tüze megérintett minket. A belső szoba intimitásában megélhetjük a kegyelmi ajándékaink sokféleségét és életet adó dinamizmusát. Régi lelkéstartársakból egyszerre az „itt és mostban” az Úrra rácsodálkozó tanítványok válnak. Isten az életünkön, a szolgálatunkon, a testvéreinken keresztül szól hozzánk.

A hivatás tartalmára gondolva az elhívással együttműködő másik fő alkotóeleme a küldés, az *Úrtól kapott küldetés*. A Szentírás tanúsága szerint a Krisztussal járó ember nem teheti meg, hogy ne hirdesse az evangéliumot: *„Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot!”* (1Kor 9,16) Az élő istenkapcsolat találkozásáiban válnak életté számunkra azok a tapasztalatok, amelyeket lelkésként megélünk. Egy beszélgetés a temetésre készülve, egy ifis legfontosabb életkérdését meghallgatva (ami akkor és ott valóban a legeslegfontosabb) vagy éppen szolgálatról szolgálatra rohanva egy pillantás a rád váró családra, gyerekeidre... Nem lehet csak magunkban gyűjtögetni ezeket a lélek- és kompetenciaerősítő és -gyengítő helyzeteket. Dolgozni kell velük, mert pillanatok alatt utolérnek a túlélést biztosító automatizmusok, a prédikációs sematizmusok, a még „éppen elég” megoldások. Ezek azok a hittapasztalatok, amelyekben élővé válik a kegyelem. Ezekről tanúskodunk a hivatásunk útját járva: *„Mert megjelent az élet, mi pedig láttuk, és bizonyosságot teszünk róla, és hirdetjük nektek is az örök életet, amely az Atyánál volt, és megjelent nekünk. Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk: a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal.”* (1Jn 1,2–3)

Naponta megújuló élettapasztalatokról van szó, amelyek éltetnek minket a tanítványi utunkon, és hitelesítik mások számára életünket, szavainkat a hivatásunkban (CHAPMAN–MIKOLA 2023, 20–22. o.). A küldetés útja tehát már nem egy intim, „zárt” területre korlátozódik, hanem egy olyan dinamikus, egyre megújuló, kinyíló folyamat, amelyre a mélyülő istenkapcsolat és a szolgálati tapasztalatok gazdagodása a jellemző. Időnként erre a sokféle hatásra tudatosan szükségessé reflektálnunk, hi-

szen e tudatosító folyamat hiányában sok olyan isteni ajándéktól esünk el, amelyet kifejezetten a számunkra (és rajtunk keresztül sokak számára) készített. Ki lehet ebben a segítségünkre, ki válhat ezen az úton a mi emberünk? Jézusnak erre is van válasza, amit talán nem nagyon hallottunk meg (az egyházunkban folyó lelkészi szolgálati utat tekintve ezt határozottan tudom mondani) (vö. JOSUITIS 2017, 27–46. o.). Az Úr a tanítványokat kettesével küldi el a hivatás útjára: *„Ezek után az Úr szolgálatba állított másokat is, hetvenkét tanítványt, és elküldte őket maga előtt kettesével minden városba és helységbe, ahova menni készült.”* (Lk 10,1) Előhírnökként küldi őket, akik készítik az ő megérkezésének útját, tanúskodva mindenkinek Isten Jézusban hozzánk lehajló irgalmáról.

A tanúságtevő tartalom nagyon koncentrált és egyben fókuszált. Elengedhetetlen része a Jézusról szóló gondolatoknak, tetteknek, és így a hivatásában járó életének is alapmotívumává válik. A hivatását élő számára a küldetés soha nem lesz sematikus, nem lesznek jellemzők rá jól megszokott automatizmusok, előre megválaszolt kérdések, hiszen nap mint nap az Örökkévaló jelenlétében élve döbben rá arra az isteni gazdagságra-mélyiségre, melynek morzsái fenntartják az élet sokszínűsége irányát (ROSTÁNÉ RIEZ – JOHANN 2025, 268. o.).

A képzésünk első csoportjában különleges tapasztalattá lett a csoport számára, hogy minden tabu és „korlátozottság” nélkül beleláthattunk egymás tapasztalataiba. Rádöbbenhattünk számos, velünk is szinte hasonlóképpen megtörtént helyzetre, esetre, és hallhattuk, hogyan tudott az érintettségével dolgozni a társunk. Ami neki fájt, nekem is fájt, ami felemelte, engem is felemelt, valóban sok jó motivációt adhattunk egymásnak. Revelatív élményünké vált, hogy lelkészekként félszavakból értjük egymást. Meg kell tanulnunk ennek a lelkészi, tanítványi, hivatás-küldetésbeli kapcsolódásnak az előnyeivel jól élni. A gyakorlati, praxiskísérő szemináriumokon ennek az egymás mellé telepedő, egymásra kiemelten figyelő, a másikat a fókuszban tartó, hivatásában kísérő folyamatnak a jellemzői-re koncentráltunk, és kísértük egymást valóságosan is, már túl a tananyagon...

Hallgatói elégedettségmérés

A képzés első tanévének végén a hallgatók között elégedettségmérést végeztünk. A kérdőív célja volt, hogy betekintést nyerjünk azokba a szubjektív tapasztalatokba, amelyeket a hallgatók a képzés tematikájában, közösségi tanulásában és az oktatás megvalósulásával kapcsolatban egyenként és csoportként is megéltek.

A képzés ajánlásának szubjektív szempontjai

A hallgatók a képzés kommunikációjának megerősítésére először is megfogalmazták azokat a szempontokat, amelyek alapján ezt a képzést ajánlanák lelkésztársaiknak. Az ajánlások alapján a válaszokból három nagy terület rajzolódott ki: a lelkészi hivatás reflexiója, a szakmai fejlődés igénye és a közösségi élmény megtapasztalása.

1. Szolgálatukra tekintve fontos szempont az önreflexió fejlesztése és személyes hitéletükben hivatástudatuk erősítése. Ahogyan egyikük fogalmazott: „Számomra sok áldást hozott, ahogy áttekin tettem a mögöttem lévő több mint két évtized szolgálatát.”

2. A szakmai fejlődés igényét látták megvalósulni a korábban megszerzett tudás frissítésének lehe-

tőségében: „Segít leporolni a több évtizeddel korábban megszerzett lelkeszi oklevélről a port.” Emellett a lelkeszi és mentori kompetenciákban való erősödés lehetőségét is értékelték. A csoportlétszám lehetővé tette, hogy a tanulás ne maradjon önálló és elszigetelt feladat, hanem tudtak élni a tanuló-közösséggé válás lehetőségével.

3. Mindezek mellett fogalmazódott meg pozitívként, hogy a csoport egyben lelki közösséggé is formálódott, hiszen a képzés struktúrája alapján intenzív időt tudtak a csoport tagjai egymással együtt eltölteni. Egy résztvevő így írta le ezt az élményt: „Egy olyan lelkeszi csapat alakult ki, ahol együtt tudtunk tanulni az oktatóktól és egymástól is.”

Motiváció a jelentkezésre

A képzésre való jelentkezés motivációi egyszerre tartalmazták a jelentkezés szakmai és személyes indíttatású szempontjait. A szakmai kérdések közül kiemelkedik a mentori kompetenciák fejlesztése, a hivatásgondozás professzionális gyakorlatának megismerése, és egy hallgató fontos motivációként fogalmazta meg, hogy számára az esperesi hivatás gyakorlásához, különösen is a lelkeszekkel folytatott reflexiós beszélgetések vezetéséhez is lényeges a mentori és hivatásgondozói szempontok megismerése és elmélyítése.

A személyes motivációik között szerepelt az eddig végzett lelkeszi munka rendszerezésének lehetősége. „A szolgálatban szerzett több évtizedes tapasztalattal segítségére lehetek egy-két lelkesz-jelöltnek” – írta az egyik válaszadó. Többen említették motivációként a kíváncsiságot is, ami arra irányult, hogy mit jelenthet számukra egy újszerű, szakirányú továbbképzés a lelkeszi életpálya során. „Többszöri hirdetés sarkallt...”, „Nem is igazán tudtam, miért is vágok bele. Talán azért, hogy tudjam folytatni...”

A képzés leghasznosabbnak vélt tantárgyai

A hallgatók a képzés tantárgyaitak értékelésekor integratív módon reflektáltak a tanultakra, és hasonló arányban említették hasznosnak az első félév elméletibb tárgyait a második félév gyakorlat-orientáltabb tanegységeivel. A gyakorlati tárgyak említésekor fontos szempont volt, hogy „bele tudtuk rakni a saját tapasztalatainkat”, ahogyan az egyik hallgató fogalmazott. A személyesség szerepe és a kritika hangja is megjelent, de inkább a tárgyak relevanciája, mintsem az oktatók értékelése szempontjából. A képzést lezáró szakdolgozat mint külön motiváció jelent meg, amely megerősíti a tantárgyak relevanciájának egymásra épülését és az integratív látásmódot.

A képzés mint a lelkeszi szolgálatot megerősítő lehetőség

A lelkipogozói kompetencia fejlesztése iránti igény a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkeszeinél hangsúlyosan jelentkezik, ezért jelentős számban képezik magukat lelkeszek mentálhigiénés, lelkipogozói képzéseken. A mentorlelkész és hivatásgondozó szakirányú továbbképzés is célul tűzte ki, hogy a képzés keretein belül hangsúlyt fektessen a lelkipogozói kompetencia mélyítésére és erő-

sítésére. Ezt a törekvést visszajelezték a képzésben részt vevő hallgatók, és nagy többséggel jelölték meg ezt a területet, mint amelynek szakmai segítéséhez és a motivációjuk erősítéséhez a képzés hozzá tudott járulni.

A mentori és hivatásgondozási kompetenciák is szerepet kaptak a válaszokban. A hivatásgondozás területe a lelkészek egymás közötti odafigyelő és gondoskodó szeretetének új területe, ezt az egyik válaszadó így fogalmazta meg a mentorálással összehasonlítva: „Mind a kettőt szeretem, de kicsit erősebb elhívást érzek a hivatásgondozás felé.”

Emellett megjelenik a képzésnek az a hozadéka is, hogy a szolgálat szervezésének strukturálásában, a szolgáltatásokra való készülési folyamatok és a pedagógiai feladatok tudatosságában is a hallgatók segítségére volt a képzés. Egy válaszban azt a reflektivitásfejlesztési eredményt is megfogalmazta egy hallgató, hogy a képzés segített „kívülről megvizsgálni” önmagát.

A képzés rejtett értékeinek feltárása

A hallgatók számára a képzés elvégzésének legnagyobb hozadéka a szolgálatukra adott szakmai reflexió kerete volt. Egy hallgató úgy látja, hogy „a hétköznapiakban erre nincs idő, pedig nagyon fontos”. A gyakran ösztönösen végzett gyülekezeti lelkészi szolgálatot segíti egy olyan képzési lehetőség, amely „mögé egy alapos szakmai háttér is került”. Az új szaktudományos ismeretekkel való megismerkedés, a „komoly és fegyelmezett szakmai munka” a tanulóközösségi keretben mégis „könnyed formában” valósulhatott meg.

Így a kialakult tanulóközösség szerepe, annak személyessége, az önismeretben való fejlődés és a képzésben nem csupán ismeretanyag szintjén, hanem a lelkigondozói attitűd személyes megélése kapcsán is segített a képzés a hallgatóknak a lelkészi szolgálatuk megújulásában, a hivatásukban való megerősödésben.

A mentorlelkészi és hivatásgondozási területek aránya a képzésben

A képzési programra most már teljességében rátekinteni tudó lelkészek számára a képzés két fókuszterülete vagy egyensúlyban van egymással, vagy a mentorlelkészi fókusz felé tolódik el. Ez utóbbi meglátást nem csupán a tanegységek strukturálása okozza (első félévben több az elméleti tárgy, míg a második félévben inkább a gyakorlati megközelítések hangsúlyosak), hanem összefügg azzal az útkereséssel is, amely a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészi közösségében a lelkészi hivatásra adott reflexiót is jellemzi. Bár az elmúlt években már sokkal több szó esik a lelkészek mentális állapotáról, a kiegész problémájáról, a hivatásban bekövetkezett elakadásokról, mégis a hivatásgondozás mint az egymás felé megnyilvánuló szeretet és törődés koncepciója további tudatosításra és a megvalósítás konkretizálására vár.

Ezt az igényt fogalmazza meg az a hallgató is, aki kifejezetten érdeklődik a lelkészi hivatásgondozás kérdésének további mélyítése iránt. Így fogalmaz: „A lelkészi hivatásgondozásról szívesen hallanék többet. Azért is, mert ez az egy különösen kényes terület, amely nagy empátiát, lelki érzékenységet követel, hiszen ritkán fordul elő, hogy egy lelkész elismeri, hogy megrekedt az élete, szolgálata, és segítségre van szüksége. Éppen ezért ezt csak nagyon érzékenyen, szeretettel lehet előhozni egy

beszélgetésben.” A lelkészek egymás közötti hivatásgondozó beszélgetéseinek formális és informális megvalósulását is segítheti ez a képzés. Ezáltal tovább erősítheti a hivatásgondozásról való együtt gondolkodást, és gazdagíthatja a hivatásgondozás lelkészek kezébe adható gyakorlati eszköztárát.

A képzéssel kapcsolatos kritikai meglátások

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem számára fontos cél hallgatóink kritikai jellegű véleményének megismerése, képzéseink fejlesztése és minőségbiztosítása. A frissen indult mentorlelkész és hivatásgondozó szakirányú továbbképzés kapcsán oktatásszervezési, finanszírozási és tartalmi javaslatokkal éltek hallgatók. Az oktatásszervezés kapcsán az információáramlást, a követelményrendszer és keretrendszer mihamarabbi fixálását és a vizsgakövetelmények egyértelmű kommunikációját látják fejlesztendő területekként. A finanszírozás kérdése is foglalkoztatta hallgatóinkat. Kérésként fogalmazódott meg az egyházvezetés felé, hogy az egyházban kamatoztatott tudás támogatási szintje tükrözze a fenntartó érdekeit is. A tartalmi kérdések kapcsán javasolja egyik hallgatónk, hogy a mentorálás biblikus megalapozása hangsúlyosabban jelenjen meg a képzés során.

Hallgatóink kiemelték még azokat a dilemmákat is, amelyeket a képzés elvárásai és a lelkészi munkájuk és családi életük közötti feszültség okozott, és azt is, hogy a képzés követelményrendszerének megfelelő kommunikációja segíteni tudná őket a hatékony időbeosztás tervezésében.

A képzésben az első évfolyam hallgatóinak tapasztalatai segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a mentorlelkész és hivatásgondozó szakirányú továbbképzés hosszú távon is hatékony szakmai és hivatás-erősítő támogatást tudjon nyújtani a mentorálást és hivatásgondozást végző lelkészek számára.

Záró gondolatok

A vallásosság 21. századra megváltozott környezetében a teológus- és lelkésztoábbképzés számára kihívás, milyen tartalmi és módszertani hangsúlyokkal készülhet fel egy hallgató vagy egy lelkész a lelkészi szolgálat végzésére. A Mentorlelkész és hivatásgondozás szakirányú továbbképzés azt az elkötelezettséget erősíti, amellyel az isteni szeretetről, gondoskodásról és közösségről szóló tanúságtétel nagyobb tudatossággal és felkészültséggel tud megvalósulni lelkészi szolgálatra készülő, már gyakorló lelkészek és rajtuk keresztül az egyház minden tagja között.

“He sent them two by two ahead of him . . .”

Introducing the Mentoring Pastor and Vocation Care Specialist Training Program of the Lutheran Theological University

- **The study presents the aims, thematic and methodological questions, and perceived impact – based on participant feedback – of the newly launched Mentoring Pastor and Vocational Care postgraduate training program at the Lutheran Theological University. The program offers support for pastors through practical, spiritual, and professional aspects of mentor-**

ing and vocational care, emphasizing the importance of accompaniment, self-reflection, and the renewal of vocational calling. Participants highlight the applicability of the training to pastoral ministry, the value of learning within a community, and the strengthening of pastoral identity.

Keywords: mentoring / vocational care / pastoral identity / self-reflection / theological postgraduate education

Felhasznált irodalom

- CHAPMAN, Tasha – MIKOLA Borbála 2023. Reziliencia a szolgálatban: amit a lelkipászoroktól tanultunk hét-évnnyi kutatás során. *Sárospataki Füzetek*, 27. évf. 1. sz. 17–33. o.
- JOHANN Gyula 2023. A lelkészeket is konfirmálják? A konfrontációk és konszenzusok útjának jellemzői. In: *Teológia és hűség. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete*. Szerk. Bácskai Károly – Pángyánszky Ágnes – Szűcs Kinga – Varga Gyöngyi. Evangélikus Hittudományi Egyetem – Luther Kiadó, Budapest. 136–149. o.
- JOHANN Gyula 2024. „...a reám bízottakat híven pászorolom...” Felkészülés a lelkigondozói szerepre – a segítő beszélgetés. In: *Teológia és tanulás – A változás lehetősége. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak és doktoranduszainak tanulmánykötete*. Szerk. Balogné Vincze Katalin – Kodácsy-Simon Eszter – Seres-Busi Etelka. Evangélikus Hittudományi Egyetem – L'Harmattan Kiadó – Luther Kiadó, Budapest. (Teológia és... 1.) 224–236. o. <https://doi.org/10.56037/978-963-380-281-6.17>
- JOSUTTIS, Manfred 2017. *A lelkész más. A jelenkori pasztorális teológia néhány szempontja*. Ford. Péntek András. Exit Kiadó, Kolozsvár.
- KLESSMANN, Michael: *Das Pfarramt. Einführung in Grundfragen der Pastoraltheologie*. Neukirchener Theologie, Göttingen, 2012.
- NAGY Bálint 2024. *Legyél te is Jézus társa! Jezsuita kézikönyv a hivatásgondozáshoz*. Jezsuita Kiadó, Budapest.
- PETERSON, Eugene H. 2022. *A lelkipásztori hivatás művészete*. Ford. Borsos-Pintér Nóra. Harmat Kiadó, Budapest.
- ROSTÁNÉ RIEZ Andrea – JOHANN Gyula 2025. Spirituális önismeret. Ahol az ég és a föld összeér. *Lelkipásztor*, 100. évf. 5. sz. 260–269. o. <https://doi.org/10.61894/LP.2025.100.5.3>
- SARAH, Robert 2023. *Mindörökké*. Ford. Barsi Balázs OFM. Szent István Társulat, Budapest.
- SERES-BUSI Etelka 2024. Reflektív technikák a mentorálási folyamatban – a mentori kapcsolat támogatása érdekében. In: *Teológia és tanulás – A változás lehetősége. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak és doktoranduszainak tanulmánykötete*. Szerk. Balogné Vincze Katalin – Kodácsy-Simon Eszter – Seres-Busi Etelka. Evangélikus Hittudományi Egyetem – L'Harmattan Kiadó – Luther Kiadó, Budapest. (Teológia és... 1.) 210–223. o. <https://doi.org/10.56037/978-963-380-281-6.16>
- SIBA Balázs 2018. *Pasztorálteológia. A református lelkészi hivatás vizsgálata interjúk tükrében*. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- SZABÓ Lajos 2000. Quo vadis, teológiai képzés? In: Szabó Lajos (szerk.): *Mérlegen a lelkész*. Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest. (Gyülekezetpedagógiai füzetek 2.) 24–29. o.
- KORÁNYI András – PÁNGYÁNSZKY Ágnes 2021. Az evangélikus lelkészi szolgálat és a lelkészképzés útkeresése. Adottságok, lehetőségek, kihívások. *Lelkipásztor*, 96. évf. 1. sz. 2–7. o.